

ZÁKON

č. 312/2020 Z. z.

o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I*

§ 1

Predmet úpravy

(1) Tento zákon upravuje výkon rozhodnutí o zaistení majetku vydaných

- a) v trestnom konaní vrátane výkonu rozhodnutí o zaistení majetku v rámci medzinárodnej spolupráce justičných orgánov v trestných veciach,
- b) pri správe daní,
- c) pri preukazovaní pôvodu majetku,¹⁾
- d) pri vykonávaní medzinárodných sankcií.²⁾

(2) Tento zákon ďalej upravuje správu majetku zaisteného podľa odseku 1 okrem zaistených vecí, ktoré sú potrebné na účely vykonania dôkazu, alebo ak povinnosť jeho zaistenia je príslušnému orgánu uložená právnym predpisom.³⁾

(3) Na postup príslušného orgánu sa použijú ustanovenia § 3 až 9, ak osobitný predpis neustanovuje inak.⁴⁾

¹⁾ Zákon č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku v znení zákona č. 125/2016 Z. z.

²⁾ Zákon č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií a o doplnení zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov.

³⁾ Napríklad zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov, zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov.

⁴⁾ Napríklad Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 101/2010 Z. z. v znení zákona č. 125/2016 Z. z., zákon č. 289/2016 Z. z. v znení zákona č. 52/2018 Z. z.

* Články II až XVII, ktorými boli novelizované iné predpisy, neuverejňujeme – pozn. red.

Súvisiace ustanovenia:

§ 2 Všeobecné ustanovenia, § 3 Všeobecné opatrenia, § 4 Vylúčenie majetku, § 5 Vylúčenie vecí z výkonu rozhodnutia o zaistení majetku na návrh, § 6 Zisťovanie majetku podliehajúceho zaisteniu, § 7 Zisťovanie a zaisťovanie hnuiteľných vecí, § 8 Zisťovanie a zaisťovanie cenných papierov, zaknihovaných cenných papierov a peňažných prostriedkov, § 9 Zisťovanie a zaisťovanie nehnuteľností, § 10 Úrad, § 11 Účel správy zaisteného majetku a zodpovednosť úradu, § 12 Zabezpečovanie správy zaisteného majetku, § 13 Oprávnenia a povinnosti úradu pri výkone správy zaisteného majetku, § 14 Osobitné postupy pri výkone správy podielu, § 15 Odmena poverenej osoby, § 16 Náklady správy zaisteného majetku, § 17 Predaj zaisteného majetku, § 18 Spoločné ustanovenia

Súvisiace právne predpisy:

Trestný poriadok; zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja; zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov; zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty; zákon č. 650/2005 Z. z. o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii; daňový poriadok; zákon o preukazovaní pôvodu majetku; zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov; zákon č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií; zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii; nariadenie č. 2018/1805; smernica 2014/42/EÚ; Dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zhabaní a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (oznámenie MZV SR č. 109/2002 Z. z.); Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu (oznámenie MZV SR č. 333/2002 Z. z.); Trestnoprávny dohovor o korupcii (oznámenie MZV SR č. 375/2002 Z. z.); Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (oznámenie MZV SR č. 621/2003 Z. z.); Dohovor Organizácie Spojených národov proti korupcii (oznámenie MZV SR č. 434/2006 Z. z.); Dohovor Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (oznámenie MZV SR č. 91/2009 Z. z.)

K § 1

Ustanovenie vymedzuje predmet zákona, ktorým sa rozumie okruh spoločenských vzťahov, ktoré zákon upravuje. Predmetom komentovaného zákona sú dve oblasti, a to **výkon rozhodnutí o zaistení majetku** (§ 1 ods. 1 v spojení s § 2 až 9) a **správa zaisteného majetku** (§ 1 ods. 2 v spojení s § 10 až 18).

K ods. 1

Zákonodarca pri vymedzení predmetu zákona zvolil koncept „*vykonávania rozhodnutia o zaistení majetku*“. Každé rozhodnutie o zaistení majetku je zákonným podkladom pre uchopenie majetku zo strany štátnych orgánov alebo iné obmedzenie nakladania s majetkom. Len čo je vydané rozhodnutie o zaistení majetku vykonateľné, je potrebné pristúpiť k jeho vykonaniu. Výkonom tohto rozhodnutia spočíva vo faktickom a právnom prevzatí správy majetku, ktorý bol zaistený. Zaistením majetku treba rozumieť dočasné obmedzenie práva nakladať so zaisteným majetkom. Nejde teda o konečné rozhodnutie vo význame konfiškácie (t. j. trest prepadnutia majetku alebo prepadnutia vecí, či ochranné opatrenie zhabania vecí alebo časti majetku), aj keď môže byť využívané práve na dosiahnutie konfiškácie majetku, ak sú splnené zákonné predpoklady na odňatie majetku dotknutej osoby. Zaistenie majetku sa nevykonáva samoučelne, ale vždy sleduje zákonom vymedzený legitímny cieľ. Napríklad v trestnom konaní ide o zabezpečenie odňatia majetku, ktorý je výnosom z trestnej činnosti, bol použitý na spáchanie trestného činu, zabezpečenie majetkových nárokov poškodeného alebo na účely zabezpečenia dôkazu. Rovnako je tomu aj v ďalších prípadoch, v ktorých bude prichádzať do úvahy zaistenie majetku, napríklad v daňovom konaní, pri vykonávaní medzinárodných sankcií či preukazovaní pôvodu majetku.

Zákon o zaistení je vnútorne rozdelený do dvoch celkov. Prvý (§ 3 až 9) upravuje postup príslušných orgánov pri zisťovaní majetku, ktorý má byť zaistený alebo bol zaistený, ako aj postup pri samotnom zaistení majetku. Druhá časť (§ 10 až 18) upravuje správu zaisteného majetku. Ustanovenia § 3 až 9 zákona o zaistení sa aplikujú zo strany príslušných orgánov v rôznom rozsahu, a to v závislosti od typu konania, v ktorom dochádza k zaisteniu majetku.

Zákonodarca pristúpil k právnej úprave, ktorá vymedzuje v § 1 ods. 1 zákona o zaistení okruh konaní, v rámci ktorých je možné aplikovať komentovanú právnu úpravu pri výkone rozhodnutia o zaistení majetku a jeho správe. Výpočet týchto konaní reflektuje závery diskusie k návrhu zákona v rámci pracovnej skupiny. Perspektívne bude možné tento okruh konaní rozširovať, ak sa to ukáže ako potrebné. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na to, že aplikácia komentovaného zákona prichádza do úvahy v rámci rôznych konaní, ktoré vedú štátne orgány. Tieto konania sú odlišné svojou povahou, ich právna regulácia je často rozdielna, to platí aj pre rozsah matérie týkajúcej sa zaist'ovacích úkonov v týchto konaniach. Vzhľadom na uvedené je preto nutné, aby bol komentovaný zákon vykladaný v intenciách toho-ktorého konania, ktoré generuje rozhodnutia o zaistení majetku alebo jeho časti.

Pre výkon rozhodnutia o zaistení majetku vymedzuje zákon o zaistení štyri okruhy, pri ktorých sa zákon uplatňuje na výkon rozhodnutia o zaistení majetku. Trestný poriadok predstavuje z tohto pohľadu najkomplexnejšiu právnu úpravu zaist'ovania majetku, preto je aplikácia § 3 až 9 výrazne obmedzená. Vyššia miera použitia citovaných ustanovení, aj keď v subsidiárnom význame, bude nastávať v prípade konaní podľa § 1 ods. 1 písm. b) až d) zákona o zaistení.

Zaist'ovanie majetku ako vecí dôležitých pre trestné konanie sa realizuje predovšetkým v **trestnom konaní**. Trestný poriadok tieto inštitúty upravuje predovšetkým v prvej časti, štvrtej hlave, štvrtom diele nazvanom Zaistenie vecí dôležitých pre trestné konanie (§ 89 nasl. TP). Vo vzťahu k výkonu trestov alebo ochranných opatrení je zaist'ovanie majetku upravené v štvrtej časti Trestného poriadku, a to predovšetkým zaistenie výkonu trestu prepadnutia majetku (§ 425 a nasl. TP), výkon trestu prepadnutia veci (§ 428 TP), výkon zhabania veci (§ 461 ods. 2 TP), výkon zhabania časti majetku (§ 461a ods. 2 TP). Okrem zaist'ovania majetku ako vecí dôležitých pre trestné konanie Trestný poriadok upravuje aj zaistenie nároku poškodeného (§ 50 TP).

Ustanovenie § 1 ods. 1 písm. a) zákona o zaistení výslovne zdôrazňuje, že zákon sa vzťahuje aj na zaistenie majetku v rámci medzinárodnej spolupráce justičných orgánov v trestných veciach. Pôjde predovšetkým o justičnú spoluprácu pri identifikácii a zaistení výnosov z trestnej činnosti na základe piatej časti Trestného poriadku, napríklad zaistenie a odovzdanie vecí (§ 550 TP), zaistenie a vrátenie peňažných prostriedkov na účte v banke alebo pobočke zahraničnej banky (§ 550a TP), zaistenie majetku, vecí alebo inej majetkovej hodnoty (§ 551 TP). Vo vzťahu k členským štátom EÚ pôjde predovšetkým o postupy v zmysle nariadenia č. 2018/1805. Vzhľadom na to, že Dánske kráľovstvo a Írska republika sa nezúčastnili na prijatí nariadenia č. 2018/1805, nie sú ním viazané ani nepodliehajú jeho uplatňovaniu, sa pri justičnej spolupráci v trestných veciach pri zaist'ovaní majetku s uvedenými štátmi postupuje podľa zákona č. 650/2005 Z. z. o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii.

Justičná spolupráca v trestných veciach pri identifikácii, vyhladávaní, zmrazení alebo zaistení výnosov, majetku a aktív a vecí použitých na spáchanie trestného činu môže byť

vykonávaná aj na zmluvnom základe. Pôjde predovšetkým o spoluprácu na základe čl. 11 a nasl. Dohovoru o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zhabani a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti (oznámenie MZV SR č. 109/2002 Z. z.), čl. 19 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu (oznámenie MZV SR č. 333/2002 Z. z.), čl. 26 Trestnoprávneho dohovoru o korupcii (oznámenie MZV SR č. 375/2002 Z. z.), čl. 18 ods. 3 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (oznámenie MZV SR č. 621/2003 Z. z.), čl. 46 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (oznámenie MZV SR č. 434/2006 Z. z.) a čl. 15 ods. 4 a čl. 21 Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (oznámenie MZV SR č. 91/2009 Z. z.).

Ďalšou oblasťou, na ktorú sa vzťahuje zákon o zaistení, je aj výkon rozhodnutia o zaistení **pri správe daní**. Pôjde predovšetkým o postup v zmysle § 40, § 50 a § 164a DP.

V konaní o **preukazovaní pôvodu majetku** možno postupovať v zmysle zákona o zaistení, ak v zmysle § 8 ods. 3 ZoPPM súd neodkladným opatrením uloží odporcovi, aby nenakladal s určitým majetkom v hodnote uvedenej prokurátorom v návrhu.

Poslednou oblasťou, na ktorú sa zákon o zaistení uplatňuje, je **vykonávanie medzinárodných sankcií**. Právna úprava výkonu medzinárodných sankcií vychádza zo zákona č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií. Medzinárodnou sankciou v zmysle § 2 tohto zákona sa rozumie obmedzenie, príkaz alebo zákaz v predpisoch o medzinárodnej sankcii na účely zabezpečenia, udržania a obnovy medzinárodného mieru a bezpečnosti, ochrany základných ľudských práv, boja proti terorizmu a šíreniu zbraní hromadného ničenia a dosahovania cieľov Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ a Charty OSN. Medzinárodnými sankciami sa podľa čl. 41 Charty OSN rozumie príkazy, zákazy alebo obmedzenia prijaté Bezpečnostnou radou OSN, ktorej rozhodnutia sú členské štáty OSN v súlade s čl. 25 Charty OSN povinné prijať a vykonať. Medzinárodnými sankciami sú aj rozhodnutia vyplývajúce z jednotlivých akcií Rady EÚ prijatých podľa čl. 28 ZEÚ, ako aj spoločná pozícia Rady EÚ prijatá na základe čl. 29 ZEÚ. Vláda SR vyhlási nariadením vlády medzinárodnú sankciu, ak táto nevyplýva z priamo uplatniteľného predpisu o medzinárodnej sankcii.

Zaistenie majetku pri vykonávaní medzinárodných sankcií je sankčné opatrenie, ktorého účelom je sankcionovanej osobe dočasne obmedziť nakladanie s majetkom, ktorý je vlastnený, držaný alebo inak ovládaný priamo alebo nepriamo, čiastočne alebo úplne sankcionovanou osobou alebo inými osobami vlastnenými alebo kontrolovanými priamo alebo nepriamo sankcionovanou osobou, osobami konajúcimi v prospech sankcionovanej osoby alebo riadenými sankcionovanou osobou, bez akejkoľvek licencie, oprávnenia alebo iného splnomocnenia podľa tohto zákona [§ 2 písm. s) zákona č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií].

Postup pri zaistení majetku podliehajúceho medzinárodnej sankcii je upravený v § 14 zákona č. 289/2016 Z. z. o vykonávaní medzinárodných sankcií. Príslušný orgán štátnej správy vydá rozhodnutie o zaistení majetku podliehajúceho medzinárodnej sankcii na návrh iného príslušného orgánu štátnej správy, Slovenskej informačnej služby, Vojenského spravodajstva, orgánov činných v trestnom konaní, súdu alebo inej osoby, alebo bez návrhu, ak z vlastnej činnosti nadobudol poznatky o existencii majetku podliehajúceho medzinárodnej sankcii.

K ods. 2

Zákon o zaistení je v časti úpravy správy zaisteného majetku všeobecnou právnou úpravou, ktorú je nevyhnutné vykladať v súvislosti s osobitnými predpismi, ktoré regulujú nakladanie so špecifickými typmi majetku (napr. zbrane, strelivo, drogy, chránené druhy živočíchov a rastlín a pod.). Zákon rešpektuje existenciu týchto osobitných predpisov, ako aj pravidiel pre nakladanie s osobitnými druhmi majetku a prikazuje správcovi zaisteného majetku rešpektovať tieto pravidlá.

Úprava pôsobnosti zákona je vymedzená aj negatívnym spôsobom a z pôsobnosti zákona o zaistení vyníma správu majetku, ktorý je dôkazom v uvedených konaniach, alebo majetku, ktorého povinnosť zaistenia je príslušnému orgánu uložená právnym predpisom.

V trestnom konaní je vylúčená správa zaistených vecí na účely dokazovania z dôvodu účelu zaistenia a potreby špecifického uschovania takýchto vecí. Úschovu vecí vydaných, odňatých, prevzatých alebo inak zaistených, ktoré môžu slúžiť na účely dokazovania v prípravnom konaní, zabezpečuje policajt alebo prokurátor. Súd zabezpečuje úschovu vecí, ak boli vydané alebo odňaté v súdnom konaní, alebo ak si veci vydané, odňaté, prevzaté alebo inak zaistené v prípravnom konaní súd vyžiada od policajta alebo prokurátora. Ak príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd nemôže sám zabezpečiť úschovu vydaných, odňatých, prevzatých alebo inak zaistených vecí, ktoré môžu slúžiť na účely dokazovania, zabezpečí ju prostredníctvom iného štátneho orgánu alebo právnickej osoby, alebo fyzickej osoby, ktorá vykonáva v takom odbore podnikateľskú činnosť (§ 94 TP).

Okrem zaistenia vecí na účely dokazovania ustanovenie vylučuje z pôsobnosti zákona aj správu zaisteného majetku, ak je povinnosť jeho uloženia stanovená osobitným predpisom. V odkaze pod čiarou sa uvádzajú demonštratívne dva predpisy, a to zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov a zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov. Okrem uvedených predpisov je povinnosť zložiť zábezpeku na daň upravená aj v § 22 zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja a v § 47d zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

Komentovaný zákon nerieši otázku správy majetku, ktorý prepadol v prospech štátu, t. j. majetku, na ktorý bol uložený trest prepadnutia majetku (§ 58 a § 59 TZ), trest prepadnutia veci (§ 60 TZ), ochranné opatrenie zhabanie veci (§ 83 TZ) alebo zhabanie časti majetku (§ 83a TZ). V tomto prípade už nejde o správu cudzieho majetku, ale o správu majetku štátu, ktorá je regulovaná osobitnými predpismi, ktoré nie sú dotknuté. Orgánom vykonávajúcim správu majetku štátu je okresný úrad v sídle kraja, v ktorého územnom obvode sa majetok štátu nachádza (porovnaj § 5 ods. 1 zákona o správe majetku štátu). Ak sa predmetná vec nenachádza na území Slovenskej republiky, príslušným orgánom je Okresný úrad Bratislava.

Komentovaný zákon tiež nerieši správu zaisteného majetku nachádzajúceho sa v inom štáte. Znamená to, že podľa zákona o zaistení sa nepostupuje v prípade, ak napríklad prokurátor zaistí nehnuteľnosť (§ 96a TP) alebo jachtu (§ 96f TP) v Chorvátsku. V tomto prípade sa postupuje podľa nástrojov justičnej spolupráce, v konkrétnom prípade vo vzťahu k Chorvátsku v zmysle čl. 4 nariadenia č. 2018/1805. Príslušný prokurátor vydá príkaz na zaistenie, ktorý zašle chorvátskemu prokurátorovi, kde sa objekt alebo majetok nachádza. Chorvátsky prokurátor v zmysle čl. 9 nariadenia č. 2018/1805 po tom, ako mu bolo doručené osvedčenie k príkazu na zaistenie, prijme rozhodnutie o uznaní a vykonaní príkazu na zaistenie a vykoná uvedený príkaz bezodkladne. Správa takto zaisteného majetku sa riadi právnymi predpismi vykonávajúceho štátu, v tomto prípade Chorvátska.

K ods. 3

Ustanovenie explicitne vyjadruje vzťah § 3 až 9 zákona o zaistení k osobitným predpisom, podľa ktorých dochádza k vydávaniu rozhodnutí o zaistení majetku. Zákon o zaistení je v časti týkajúcej sa výkonu rozhodnutí o zaistení majetku vo vzťahu k iným právnym predpisom subsidiárny. Znamená to, že pri zaistení sa prioritne použije „špeciálna“ právna úprava. Ustanovenia § 3 až 9 zákona o zaistení sa tak môžu aplikovať zo strany príslušných orgánov v rôznom rozsahu, a to v závislosti od typu konania, v ktorom dochádza k zaisteniu majetku (§ 1 ods. 1 zákona o zaistení). Trestný poriadok predstavuje z tohto pohľadu najkomplexnejšiu právnu úpravu zaistenia majetku, preto je aplikácia § 3 až 9 zákona o zaistení v podstate vylúčená. Vyššia miera použitia citovaných ustanovení, aj keď v subsidiárnom význame, môže nastať v prípade konaní podľa § 1 ods. 1 písm. b) až d) zákona o zaistení, napríklad v daňovom konaní či pri vykonávaní medzinárodných sankcií.

§ 2**Všeobecné ustanovenia**

(1) Majetkom sa na účely tohto zákona rozumejú veci podľa Občianskeho zákonníka, živé zvieratá, práva alebo iné majetkové hodnoty, najmä byty, nebytové priestory, peniaze v hotovosti alebo peniaze vedené na účte v banke alebo pobočke zahraničnej banky a peniazmi oceneľné hodnoty vrátane virtuálnej meny, okrem jadrového materiálu, rádioaktívneho odpadu, vyhorelého jadrového paliva alebo inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu.

(2) Príslušným orgánom sa na účely tohto zákona rozumie orgán verejnej moci, ktorý vydal rozhodnutie o zaistení majetku. Po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o uznaní viny a prijatí trestu je príslušným orgánom súd.

(3) Dotknutou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorej majetok bol alebo má byť zaistený.

(4) Správou zaisteného majetku sa na účely tohto zákona rozumie súhrn činností, ktorými sa vykonávajú oprávnenia a povinnosti Úradu pre správu zaisteného majetku (ďalej len „úrad“) k majetku, ktorý bol zaistený.

(5) Rozhodnutím o zaistení majetku sa na účely tohto zákona rozumie aj rozhodnutie o zabezpečení majetku pri správe daní.

(6) Nezúčastnenou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba v plnom rozsahu spôsobilá na právne úkony, u ktorej nie sú pochybnosti o jej nezaopatrenosti vo vzťahu k osobám alebo k veciam, ktorých sa úkon podľa tohto zákona priamo týka, a ktorá nie je zamestnancom príslušného orgánu ani úradu.

Súvisiace ustanovenia:

§ 1 Predmet úpravy, § 3 Všeobecné opatrenia, § 4 Vylúčenie majetku, § 5 Vylúčenie vecí z výkonu rozhodnutia o zaistení majetku na návrh, § 6 Zisťovanie majetku podliehajúceho zaisteniu, § 7 Zisťovanie a zaisťovanie huteľných vecí, § 8 Zisťovanie a zaisťovanie cenných papierov, zaknihovaných cenných papierov a peňažných prostriedkov, § 9 Zisťovanie a zaisťovanie nehnuteľností, § 10 Úrad, § 11 Účel správy zaisteného majetku a zodpovednosť úradu, § 12 Zabezpečovanie správy zaisteného majetku, § 13 Oprávnenia a povinnosti úradu pri výkone správy zaisteného majetku, § 14 Osobitné postupy pri výkone správy podielu, § 15 Odmena poverenej osoby, § 16 Náklady správy zaisteného majetku, § 17 Predaj zaisteného majetku, § 18 Spoločné ustanovenia